

ಮತ್ತು ಪಾಲಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕರಂಡಕಗಳು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಲ್ಪರಾಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇವರದ್ದು ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ.

ರಾತ್ರಿ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿಯಾದ ರೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅನ್ನಸಾರಿನ ಊಟ ಸವಿದು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಹೊದಿಕೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡೆವು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬೊಮ್ಮಲಾ ಬಿಟ್ಟು ತವಾಂಗ್ ತಲುಪಿದಾಗ ಸಂಜೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೆಲಾ ಪಾಸ್ ದಾಟಬೇಕು. ಸುಮಾರು 13,700 ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಸೆಲಾ ಪಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛ ಹಿಮರಾಶಿ ಇತ್ತು. ಆಶ್ಚರ್ಯ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಸಣ್ಣಗೆ ಹಿಮಪಾತ ಶುರುವಾಯಿತು. ಹಿಮಪಾತ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಅಪರೂಪದ ಅನುಭವ. ಸೆಲಾ ಪಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಸರೋವರದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಂದೆವು. ಆ ಸರೋವರ ಕುಂಭಕರ್ಣನಂತಹದ್ದು - ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಆರುತಿಂಗಳು ಹೆಚ್ಚುಗಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಮದ ರಾಶಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಹಚ್ಚಡವನ್ನು ಹರಡಿದಂತಿತ್ತು.

ತವಾಂಗ್‌ನ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಬೌದ್ಧವಿಹಾರ. ಬಹು ಸುಂದರವಾದ ಆ ವಿಹಾರ ಸುಮಾರು 650 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನದ್ದು. ಟಿಬೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಟ ಅಂದಿನ ದಲೈಲಾಮ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಆ ವಿಹಾರವನ್ನು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡನೆಯ ವಿಶ್ವರವಾದ ವಿಹಾರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಚಿನ್ನದ ಲೇಪವಿರುವ ಬುದ್ಧನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಟಿಬೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತಂದು ಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಹಾರವೇನೂ ವಿಶೇಷ ಅನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಇರುವ ಎತ್ತರದ ಜಾಗದ ಕಾರಣದಿಂದ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಣ್ಣಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯಕರಣಗಳಿಗೆ ಅದು ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಯಾಮದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅತಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ತವಾಂಗ್ ನಗರದಲ್ಲಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿ ಬುದ್ಧನ ಬೃಹತ್ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ತವಾಂಗ್‌ನ ಯಾವ ಭಾಗದಿಂದಲೂ ಅದು ಕಾಣುವಂತಿದೆ. ಆ ಆವರಣದ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ತಿಂಗಳಾನುಗಟ್ಟಲೆ ಅನ್ನಬಿಟ್ಟು ಸೊರಗಿದ ಬುದ್ಧನ ಒಂದು ವಿಗ್ರಹವೂ ಇದೆ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ನಮ್ಮ ಭೇಟಿ ಬೊಮ್ಮಾ ಪಾಸ್‌ಗೆ. ಚೀನಾ ಮತ್ತು ಭಾರತಗಳ ನಡುವಿನ ಗಡಿರೇಖೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಸೈನಿಕರ ಜಾಗ. ತವಾಂಗ್ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಸೈನ್ಯದ ಸುಪರ್ದಿನ ನೆಲ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಸೈನ್ಯದ ಕ್ಯಾಂಪುಗಳು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹಳ್ಳಿಗಳ ತರಹ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಉದ್ದಕ್ಕೂ ರಸ್ತೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ರಿಪೇರಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ರಸ್ತೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಬಹುಪಾಲು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು. ಗಂಡಸರೇಕೆಲ್ಲ? ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ 'ಇದಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕೆಲಸ' ಎಂದರು. ನನಗೆ ಮತ್ತೇನೂ ಮಾತು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅದೊಂದು ನಿಸರ್ಗವೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪಿಕ್ ಅಪ್ ತರಹ ಇತ್ತು.

ಅದರ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು ಸಂಗ್ಸರ್ ಸರೋವರ. ಮಾಧುರಿ ಎಂಬ ಹಿಂದಿ ತಾರೆ ಅದ್ಭಾವದೋ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಡಾನ್ಸ್ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆಂದು ಜನ ಅದಕ್ಕೆ 'ಮಾಧುರಿ ಲೇಕ್' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳ ನೃತ್ಯ ಮಾಡಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಥರವೇ ವಿಧ ವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಫೋಟೋ ತೆಗೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿತ್ಯ ಶೂಟಿಂಗ್ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ 11 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರ ಹೋದರೆ ಬೊಮ್ಮಾ ಪಾಸ್ ಎಂಬ ಚೀನಾ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ನಡುವಿನ ಗಡಿ ಜಾಗ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದು ಗಂಟೆವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ನೋಡುಗರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಾಸ್ ಇರುವುದು 15,600 ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ. ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಏದುಸಿರು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಮ್ಲಜನಕದ ಕೊರತೆಗೆ ಕೆಲವರು ಹಾಗೆಯೇ ಬಸವಳಿದು ಕೂರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಹಿಮದ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಆಟ ಶುರುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚೀನೀ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಕೈಬೀಸಿದೆವು. ಅವರೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೈಬೀಸಿದರು. ಕೆಲವರು, 'ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಅವರೆಂದೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದರು.

ದೀರಾಂಗ್ ಬೌದ್ಧವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಮಿಲರೇಪ

ಉಪವಾಸದಿಂದ ಕೃಶನಾದ ಧೀರಾಂಗ್ ಬೌದ್ಧವಿಹಾರದಲ್ಲಿನ ಬುದ್ಧ ಮೂರ್ತಿ

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ವಾಪಸ್ ಬರುವಾಗ ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೀರಾಂಗ್ ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಭವ್ಯವಾದ ಬೌದ್ಧ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟೆವು. ನಾನು ನೋಡಿರುವ ಹಾಗೆ ಗಾಂತ್ಲೋಕ್‌ನ ರುಂಟೆಕ್ ವಿಹಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ವಿಹಾರ. 'ಈ ಬುದ್ಧನನ್ನು 'ಭೈಷಜ್ಯಗುರು', 'ಮೆಡಿಸಿನ್ ಬುದ್ಧ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಮೆ ನಾಗಾರ್ಜುನನದು, ಇದು ಅಸಂಗನದು, ಇದು ವಸುಬಂಧುವಿನದು, ಇದು ಶಾಂತರಕ್ಶಿತ, ಇದು ಪದ್ಮಸಂಭವ. ನಮ್ಮ ಈ ಮೊನಾಸ್ತಿಯು ಮಹಾಯಾನದ ನಾಲ್ಕು ಧಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ - ಹೀಗೆಂದು ದೀರಾಂಗ್ ಮೊನಾಸ್ತಿಯ ಭಿಕ್ಷು ನಮಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರು.

ಅದೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಬೌದ್ಧ ವಿಹಾರ. ವಿಹಾರದ ಮುಂದೆ ಹೂರಾಶಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗೆ ಹೂಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು. ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅವನ ಶಿಷ್ಯರ ಸಮೂಹವೇ ನೆರೆದಂತೆ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಮತ್ತು ಸುಂದರವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ವಿಹಾರದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಗದಗುಡುವ ಚಿಳಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಊರಿನ ಹುಡುಗರು ಫುಟ್‌ಬಾಲ್ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ನಿರ್ಲಕಾಯದ ಚೂಟಿಯಾದ ಹುಡುಗರು.

ಎಲ್ಲಿ ನಿಂತರೆ ಅಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಆಕರ್ಷಣೆ ಅಲ್ಲಿಯ ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಇದೆ. ಕಣ್ಣು ಕಿರಿದಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನೇ ಮರೆತುಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುವ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, 'ಓಂ ಮಣಿ ಪದ್ಮೇ ಹೂಂ' ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಿತ ಬರಿಸುವ ಮಂತ್ರಘೋಷಣೆಗಳು ಮೊಳಗುವ ಬುದ್ಧವಿಹಾರಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಅರುಣಾಚಲವು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಆವರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತುಸು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಅದು ಕೂಡ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಒಂದೇ ಕೊರತೆಯೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸರಬರಾಜಾಗುವ ಎಲ್ಲವೂ ನಾಲ್ಕು ನೂರು ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ಬರಬೇಕು. ನಾವು ಹೋಗುವ ಒಂದು ವಾರದ ಮುನ್ನ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಭೂಕಂಪ ಸಂಭವಿಸಿ ಹತ್ತಾರು ಮೈಲು ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಭೂಕುಸಿತವಾಗಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹುಡುಕುವಂತಾಗಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲ ನಿತ್ಯದ ಸಂಗತಿ ಎನ್ನುವಂತೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕೂಸೊಂದನ್ನು ಏರಿಸಿಕೊಂಡು ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ವೇಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಆರು ತಿಂಗಳು ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗುವ ಅರುಣಾಚಲವು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಆರು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ. ಆದರೂ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅರುಣಾಚಲ ಎಂದು ತಗುಲಿಸಿಕೊಂಡು ದೂರದ ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿ: feedback@sudha.co.in